

DEN ORTODOKSE TRO

Den ortodokse kirke opfatter sig selv som den kirke, der har bevaret kristendommens oprindelige lære og form, som er grundlagt af Kristus selv. Vi kalder også kirken "apostolsk", fordi Kristi apostle gav den en fast ordning. I Den Ortodokse Kirke er apostlenes mundtlige og skriftlige undervisning blevet bevaret frem til vore dage – og vil blive bevaret til alle tider.

Kristus udvalgte selv apostlene. Apostlene udvalgte og indviede ved håndspålæggelse Kirkens ledere, som skulle hjælpe dem og fortsætte apostlenes gerning. Disse kalder vi biskopper. Biskopperne indsatte nye biskopper, og sådan er den apostolske ledelse via håndspålæggelsen blevet bevaret i Kirken som en ubrudt kæde tilbage til Kristus.

Ortodokse kirker er de kirker, der hører til Østkirken, og som har accepteret de syv økumeniske koncilier fra Nikæa år 325 til Nikæa år 787. Kirkesplittelsen i 1054 delte kirken i den katolske vestromerske og den ortodokse østromerske kirke. Striden handlede blandt andet om, at patriarkerne fra Konstantinopel, Alexandria, Antioka og Jerusalem ikke ville underlægge sig Rom. Paven argumenterede for, at pavestolen er grundlagt af apostelen Peter, mens de fire patriarker meddelte, at det var deres kirke også. Ud over de fire patriarkater udgøres den ortodokse kirke også af selvstændige nationalkirker - det bedst kende er den græske og den russiske. Den russiske kirke har egen patriark og er den største i verden.

Den rumænske ortodokse kirke hører under den græske ortodokse kirke.

Tro og praksis

1. Ordet "ortodoks", der stammer fra græsk og betyder ikke kun "den rette tro", men også "den rette lovprisning". At tro og at lovprise er nemlig nøje forbundet i den ortodokse lære. Gudstjenesten er en hjørnesteen. Det handler om indlevelse i det guddommelige. Denne indlevelse finder først og fremmest sted i den hellige nadver.

I ortodoks tro er Helligånden til stede under nadveren. Denne guddommelige tilstedeværelse er og vil altid være et mysterium. Det er derfor, at tilføjelsen af "fra Sønnen" er uacceptabel i ortodoks lære. Dermed underordnes Helligånden nemlig Sønnen og mister derved sin guddommelighed.

Vigtigheden af indlevelse afspejler sig også i kirkerummet. Ortodokse kirker er berømte for deres ikoner. Ikonerne er imidlertid ikke til pynt, men er til for at øge indlevelsen i den guddommelige tilstedeværelse. Ikonerne skal derfor være blevet til i bøn.

Ortodokse kirker forbindes også med brugen af røgelse. Røgelsen symboliserer Helligåndens velsignelse. Her gælder igen, at det handler om indlevelse i det guddommelige.

2. Sandheden, som er åbenbaret os af Gud selv, bliver bevaret og formidlet gennem den hellige Tradition og den hellige Skrift.

I den hellige Tradition bevares dét, som fromme mænd og kvinder har fået fra Gud og givet videre til Kirken i tale og levned.

I den hellige Skrift bevares de Guds ord, som er nedskrevet af de hellige apostle og profeter under Helligåndens vejledning.

Den hellige Tradition er ældre end den hellige Skrift. Vi kan sige det sådan, at Skriften udgør en del af Traditionen.

3. Enklest og bedst lærer vi os den sande, kristne tro i Trosbekendelsen. Den er udformet af de hellige Fædre på de første af de almindelige eller økumeniske kirkemøder. Det er kun i Den Ortodokse Kirke, Trosbekendelsen er bevaret uforandret i sin rene form.

4. I Trosbekendelsen (eller Trossymbolet) siger vi, at vi tror på Gud, som er én af væsen, men tre Personer: Gud, Faderen; Gud, Sønnen; og Gud, Helligånden. Derfor kaldes Gud også: Den hellige Treenighed. Vi bekender os også som medlemmer af den apostolske Kirke, som vi forenes med ved dåben.

Til sidst bekender vi, at målet for det jordiske liv er det evige liv i Guds Rige, hvor vi kommer hen efter de dødes opstandelse og den yderste dom.

5. Den almægtige Gud er vor himmelske Fader, Han er Skaberen af alting, alt det synlige og usynlige.

Den usynlige verden omfatter englene, som Gud først skabte. Engle er åndevæsener, Guds sendebud, som har indflydelse på enkelte mennesker og på hele befolkningsgrupper ifølge Guds hellige vilje.

Hvert menneske har en skytsengel, som beskytter og hjælper og indgyder gode tanker.

Alle engle blev skabt gode. Men nogle af dem brugte deres frie vilje til hovmodigt at rejse sig imod Guds vilje. Derfor faldt de dybt og blev onde. Disse onde engle søger bestandigt at lokke mennesker til sig og bort fra Gud.

Efter den usynlige verden skabte Gud den synlige verden og mennesket i Sit eget billede, altså med fri vilje. Og selv om mennesket faldt for den ondes fristelser, forkastede Gud ikke mennesket, men ville hjælpe det på fode igen.

6. Derfor sendte Gud Sin enbårne Søn, vor Herre Jesus Kristus.

Han blev ved Helligånden født af Jomfru Maria.

Kristus gav os Sit Evangelium, det glade budskab om frelsen og om Guds Rige.

Han ofrede sig frivilligt på korset for at forsonne mennesket med Gud.

Han opstod fra de døde, besejrede djævelen og døden, og gav også os del i opstandelsen fra døde.

Han fór op til himmelen og åbnede atter Himmerigets port, som på grund af synden havde været lukket for os.

7. På pinsedagen sendte Kristus Helligånden

Helligånden blev sendt til disciplene. Han forener os med Kristus på samme måde, som man poder en gren på et træ.

Grenen suger livskraft fra træet og begynder at leve samme liv som træet. På tilsvarende måde får det menneske, som er forenet med Kristus, sin livskraft fra Ham og begynder at leve Hans evige liv.

Historie og udbredelse

Frem til kirkens splittelse i 1054 var der 5 kirkelige overhoveder. Foruden paven i Rom var det de fire patriarker i Konstantinopel, Antiokia, Jerusalem og Alexandria. Patriarken i Konstantinopels indflydelse blev øget med årene. I første omgang da Konstantin den Store (272-337) gjorde Konstantinopel til Romerrigets hovedstad i 330. Og senere da de tre øvrige patriarkater kom under arabisk herredømme fra og med det 7. århundrede.

I 1043 lukker patriarken i Konstantinopel (nu Istanbul) Michael Cerularius de latinske kirker i byen, fordi de på linje med paven i Rom havde tilføjet ordet filioque (fra Sønnen) i trosbekendelsen. Bekendelse kom dermed til at lyde: "Helligånden udgår fra Faderen og fra Sønnen", og altså ikke kun fra Faderen.

I april 1054 sender pave Leo IX (988-1054) i Rom kardinal Humbert til Konstantinopel med krav om, at patriarken må underkaste sig paven. Midt under forhandlingerne dør pave Leo IX, og patriarken erklærer derfor kardinalens mandat for ugyldigt.

Den 16. juli 1054 tager kardinal Humbert imidlertid sagen i egen hånd og nedlægger en bandbulle, der ekskommunikerer patriarken af kirken. Patriarken svarer igen med at ekskommunikere kardinalen. De smider altså hinanden ud af den samme kirke, hvorved kirken er endeligt splittet i to.

I 1453 var det blevet Konstantinopels tur til at stå for fald, da Osmannerne erobrede byen, der nu hedder Istanbul. Patriarken af Konstantinopel er den dag i dag stadig bosat i Istanbul, men der er ikke mange ortodokse tilbage. I år 2000 var der kun cirka 2000 ortodokse tilbage i Istanbul.

I 1589 fik Moskva sin egen patriark og dermed selvstændighed i forhold til patriarken af Konstantinopel. I dag er den russisk ortodokse kirke klart den største af de ortodokse kirker med mere end 100 millioner medlemmer.

Det er i det hele taget i Østeuropa, at den ortodokse tro er mest udbredt. I Rumænien er der i dag godt 20 millioner ortodokse, mens der er ca. 7 millioner ortodokse i både Serbien og Bulgarien. I Grækenland blev den ortodokse kirke gjort til statskirke i 1833 og har i dag godt og vel 10 millioner medlemmer.

I Vesten er det USA, der topper med ca. 5 millioner ortodokse. Det skyldes, at der allerede i slutningen af 1700-tallet kom russiske ortodokse missionærer til USA.

I 1865 blev prinsesse Dagmar af Danmark (1847-1928) gift med den senere russiske tsar Alexander III (1845-1894) og konverterede til den ortodokse tro. Det var hovedsageligt for russiske midler, at Alexander Nevskij Kirken på Bredgade i København blev opført i perioden 1881-83.

Flertallet af ortodokse i Danmark i dag er flygtninge, der er kommet fra Rumænien, Serbien og Makedonien. Menighederne er oprettet i henholdsvis 1979, 1984 og 1991.

I 2002 oprettedes en ortodoks menighed i Lyngby under patriarkatet i Konstantinopel, der afholder gudstjenester på dansk.

Organisation

Organisationen har siden splittelsen i 1054 været en af de vigtigste forskelle på Den katolske kirke og Den ortodokse kirke. Nadverfællesskab med Den katolske kirke er umuligt at forestille sig for Den ortodokse Kirke, så længe paven insisterer på at have højere myndighed end patriarkerne.

Der er på verdensplan ni selvstændige ortodokse patriarkater. De er i princippet ligestillede og har nadverfællesskab. Patriarkaterne er: Konstantinopel, Antiokia, Jerusalem, Alexandria, Rusland (Moskva), Rumænien, Serbien, Bulgarien og Georgien.

DE HELLIGE MYSTERIER

Mysterierne eller sakramenterne har Jesus Kristus selv givet os. Der regnes normalt med syv, og det er dem, der formidler Guds frelse til os:

1. I dåben renses mennesket for synden, fødes til nyt, åndeligt liv og bliver kristen.
2. Ved myrnsalvelsen får den døbte fra Helligånden styrke til at stå imod fristelserne og leve det nye liv i Kirkens fællesskab.
3. Ved Herrens hellige nadver får den kristne del i Kristi Legeme og Blod, forenes sjæleligt og legemligt med Ham og får dermed del i det evige liv.
4. Ved bodens eller skriftemålets mysterium får det menneske, som med oprigtig anger bekender sine synder, gennem skriftefaderen tilgivelse af Kristus selv.
5. Ved præsteordinationen får den mand, som er udvalgt af Helligånden, gennem biskoppens håndspålæggelse fuldmagt til at forrette de hellige mysterier og lede menigheden.

6. I ægteskabets mysterium vies mand og kvinde af Kristus selv til fælles liv efter Guds bud.

7. Ved syge-salvelsen får den, der er syg, styrke fra Gud og kan blive helbredt på ånd og legeme.

8. Frelsen formidles gennem de hellige mysterier. Og disse forvaltes af Kirken. Derfor må dén, som vil frelses fra synden og mørket, tilhøre Kristi Kirke.

Kirken er én, fordi den har en eneste grundvold og et eneste hoved, Jesus Kristus. De enkelte medlemmer af Kirken forenes ved kærligheden. Kirken er hellig, fordi den er Kristi hellige legeme, hvori Helligånden bor. Kirken er almindelig, fordi den strækker sig ud over hele verden.

De, som er gået bort fra det jordiske liv, hører ikke dermed op med at være medlemmer af Kirken. De er blot flyttet fra Kirkens synlige, jordiske del til dens usynlige, himmelske del.

9. Ethvert medlem af Kirken, som ønsker at få del i det evige liv må Følge efter Kristus. Kristi efterfølgelse betyder at have fast tro på Ham som vor Frelser og at følge Hans eksempel, aldrig at tøve med at gøre Hans vilje, at forsage sig selv og utrætteligt kæmpe mod de onde tilbøjeligheder og bestandigt forbedre sig. Intet af dette er muligt uden Guds nåde.

Af kærlighed til os lod Kristus sig frivilligt korsfæste. Dét er Hans store kærlighedsgerning. Derfor bør vi vise vor kærlighed til Ham og vor vilje til at følge Hans bud ved at handle i kærlighed mod vore medmennesker. Vi skal da ikke undlade at ofre dét, som er os selv til behag, vore egne ønsker, og i yderste fald endog vort eget liv. Heller ikke dette kan finde sted, uden at vi får hjælp og styrke fra Kristus selv.

Gennem bønnen står vi i stadig forbindelse med Kristus. I bønnen lovpriser vi Guds fuldkommenhed, takker Ham for Hans store godhed og beder Ham om hjælp med vore åndelige og legemlige behov.

Uden bøn kan vi ikke lære Gud at Kende!

Til den indre bøn hører den ydre bøn, for Gud har skabt os med både sjæl og legeme. Derfor beder vi ikke blot med tanken, men benytter samtidigt både ord, bevægelser og handlinger. Korsets tegn er de kristnes hellige tegn. Når vi gør korsets tegn, mindes vi Den Korsfæstede og giver udtryk for vor vilje til at overgive os til Ham. Også bøjninger hører med til bønnen. Nogle gange bøjer vi kun nakken, andre gange hele overkroppen, og endnu andre gange bøjer vi os helt til jorden.

10. Der er mennesker, som har ofret hele deres liv til at følge efter Kristus. En del af disse har Gud udvalgt som Kirkens hellige. Den fremmeste blandt disse er selvfølgelig Jesu moder, vor alhellige Gudsmoder, Jomfru Maria. Blandt de hellige finder vi også profeterne, apostlene, kirkefædrene, martyrerne, bekenderne, helbrederne og mange eremitter og munke, som har trukket sig tilbage til klostrene eller til ødemarken for helt at kunne vie sig til bønnen og kampen mod det onde.

De helliges forbønner er stærke, allerede mens de lever på jorden; men når de efter døden farer op til himlen, får de endnu mere styrke. Derfor ærer og hylder vi dem og beder dem om forbønner og hjælp i vore egne bønner.

Den nåde, som Gud har ladet de hellige få del i, angår hele mennesket, både sjæl og legeme. Derfor er også deres jordiske levninger eller relikvier hellige.

Vi ærer også billeder af Kristus, Gudsmoder, engle og de hellige. De kaldes ikoner, og vi har dem i vore hjem som tegn på, at vi altid tager imod de hellige budbringere, Gud sender os. Når vi beder, stiller vi os foran ikonerne. De er synlige billeder af Guds usynlige nåde og af Guds vedvarende, usynlige nærvær. Derfor er ikonerne hellige.

11. Vi beder også for de døde. Bønnen for de døde forener os med dem, vi elsker her på jorden. Kærligheden dør aldrig. Bønnen for de døde forener os med dem, ligesom bønnen til englene og til de hellige forener den jordiske del af Kirken med den himmelske.

I Kristi lys og kærlighed forenes alt og alle til én stor enhed - til Kristus selv, Hans hellige Kirke.

efter Tito Colliander

(finsk teolog og skønlitterær forfatter 1904 - 1989)

fra: Ortodoks Bønnebok, Oslo 2002